

**"כִּי יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן מֵאֲחַד אֶחָיֶךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
 לֹא תֹאמַץ אֶת לִבְבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחָיֶךָ הָאֲבִיּוֹן:
 כִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהֶעֱבַט תִּעֲבִיטְנֵוּ דֵי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לוֹ:"**
 (דברים: פרשת ראה, פרק ט"ו, פס' 7-8)

"לעצמו לא יפן"

...ואפשר גם כן דעצה טובה קא משמע לן לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך, כלומר הנה הלב הוא מושל על ידי האדם, והם כמו עבד, כי כן נקראות כלי הלב, ואני מורה לך עיצה טובה לא תאמץ את לבבך ובזה שוב לא תקפוץ את ידך.

"לפתח את ידך"

...כי האדם שקופץ ידו, בראשונה נתייעץ עם ליבו, ומקשה ליבו ייפו ל ברעה. לפי שאומר לו ליבו, הרבה עניים בני ביתך, יותר טוב שתתנהו להם. וכן אומר לו ליבו, ועוכר שארו אכזרי, והרי אתה טורח ביום ובלילה, שינה בעינך אינך רואה להרוויח מזונותיך, ועתה תתנהו מאכל לעם לציים. הם ילכו ויקושו להם תבן, מאשר ימצאו כאשר עשית אתה, בענייך שבוה מקשה ליבו וקופץ ידו. ... ולא תחוש לקושי ליבך, ועל כורחו פתוח תפתח את ידך, ותיתן לו די מחסורו. וזכור כי ערום יצאת מבטן אימך בידיים פתוחות, כמי ששואל חסד, והשם עשה איתך חסד וצדקה. ולכן לא תקפוץ את ידך, כמי שהולך לו מן העולם. (צדור המור לרב אברהם סבע, 1508)

"לפתח את ידך"

אל תאמצו באמור כי רע העני בעיני ה' והוא שונא לו, באופן שתאמץ את לבבך היצר הרע למנוע מהאביון לחם באמור שאתה מורד בו יתברך אם תיתן לו, ולא תקפוץ את ידך מלתת לו מאומה, כי מאמצך את לבבך תבוא לקפוץ ידך גם אחר שפתחת אותו לתת לו תבו א לקפוץ אותה באמור כי לא על חנם החסיר לחמו ממנו הוא יתברך והיא סברת טורנספורנוס. ואמר את לבבך ואת ידך כיוון בשני האתין לרבות את מה שלמעלה ממך כי באמצך את לבבך מלחשוב להטיב לאביון אתה מאמץ את לב קונך מלחשוב טובה עליך. וכן אם תקפוץ את ידך גם אתה קופץ יד ה' מלהיטיב לך, וזהו את לבבך את ידך. (תורת משה לרב משה אלשייך, צפת, 1600-1508)

"לפתח את ידך"

על כן התורה מצווה "לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך", אם תקשה לך ידך תסגר שאז האצבעות שוות ואז תאמר לו לך תעבוד כמוני, אלא כי פתוח תפתח את ידך, ואז תראה האצבעות שיש בניהן גדולים וקטנים, כך ברא הקב"ה בבני האדם גדולים וקטנים וזה חי מזה. (מתוך ליקוטי אהרון לרב ישועה ללוס, אלג'יר, 1950-1901)

"להיות מרוק"

לעניות דעתי פשט הכתוב "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחזיק האביון כי פתח תפתח את ידך" לאחזיק לענייך ולאביונך בארץ, דיוק הלשון הכתוב דנקט לא תקפוץ את ידך פתח את ידך לומר שלא תקפוץ ותסגיר את ידך מלהחזיק בו באופן שאיני מצוון, אלא תפתח את ידך ותוציא ממנו הפקדון לתת לבעליו ... (תורה וחיים לרב ישמ"ח עובדיה - ישועה שמעון חיים, מרוקו 1944-1872)

"להפתח"

מעשה: ...ואחר שהוגד לאותו עני דעתו של אותו עשיר שהוא מקבל כל יום שפע העושר על ידי אמירה וכונה של פסוק, ולכן הוא פותח שתי ידיו באמירתו כדי לקבל השפע בעת ההיא מן השמים אז נתחכם אותו עני שייקח מן העשיר שני זהובים, מה עשה, בא בתפילת שחרית וישב כנגדו, וכשהגיע אותו עשיר לפסוק "פתח את ידך" ופתח ידיו, קפץ אותו עני ועמד לפני העשיר ופתח שתי ידיו לקבל ממנו צדקה, וזה העשיר בראותו כך הרגיש בדעתו כי עתה אי אפשר שלא ייתן צדקה לתוך ידו של עני שאם לא ייתן יפסיד, שגם מן השמים לא יתנו לו שפע בפתיהת ידו שהם פתוחים לקבל השפע באמירת הפסוק הזה, כי יאמרו בבית דין של מעלה כמו שזה ראה לעת עתה יד העני פתוחה לפניו ולא נתן בה כלום בדין שהוא גם לידי הפתוחות לא ניתן כלום... (עוד יוסף חי לרב יוסף חיים, בגדאד, 1913-1840)